

Protokol ze setkání pracovní skupiny č. 4 Work – Life Balance evropské sítě měst „Cities for Children“ v Brně 26. – 27. 3. 2012

Účastníci:

Jméno a město	kontakt
Martina LAUN , Stuttgart, Německo	martina.laun@stuttgart.de
Doris REINECKE Norimberk, Německo	Doris.Reinecke@stadt.nuernberg.de
Eva SANDERS Curych, Švýcarsko	eva.sanders@zuerich.ch
Robert KUDĚLKA Brno, Česká republika	kudelka.robert@brno.cz
Lenka VAVERKOVÁ Brno, Česká republika	vaverkova.lenka@brno.cz
Eva ROSSI Brno, Česká republika	rossi.eva@brno.cz
Hana HUMPOLÍKOVÁ Brno, Česká republika	humpolikova.hana@brno.cz

Vybraných jednání se dále zúčastnily za Odbor zdraví MMB: MUDr. Zora Prosková a MUDr. Helena Trávníková

Dvoudenní workshop byl zaměřen převážně na vytváření prostorů přátelských dětem s ukázkou příkladu dobré praxe i v oblasti slučitelnosti rodiny a zaměstnání.

26. března 2012

Family Point

Pondělní program jsme zahájili ukázkou Family Pointů, nebo-li míst přátelských rodině. Family Point je prioritním projektem města Brna v oblasti podpory rodiny. Představuje klasickou ukázkou spolupráce statutárního města Brna a nestátní neziskové organizace v oblasti realizace Koncepce rodinné politiky města Brna. Nositelem této myšlenky je totiž Centrum pro rodinu a sociální péči a Brno je v projektu partnerem, který projekt dotuje. Family Point je místo přátelské rodině, které je bezbariérové a poskytuje:

- informace a poradenství v oblastech života rodin
- možnost přebalení a nakrmení dětí
- prostor pro setkávání
- dětský koutek
- webový portál www.familypoint.cz

Ve městě Brně je k březnu 2012 vytvořena síť již 28 Family Pointů. Jeden Family Point je hlavní, je umístěn v centru města a je zde k dispozici pracovník, který poskytuje rodinám informace ve všech oblastech jejího života – nasměruje či doporučí odborné pracoviště. Je zde také PC stanice s internetem pro veřejnost. Veškeré služby FP jsou bezplatné. Další FP jsou jakési koutky ať už větší či menší – vždy záleží na prostoru, kde rodiče naleznou spoustu informací formou letáků, opět je zde přebalovací pult, židle či křesla na nakrmení dítěte a hrací plocha pro dítě. Family Pointy vznikají jak na úřadech, tak v nemocnicích, knihovnách a v různých dobrovolných či prarodinných organizacích. Family Pointy jsou již rozšířené po Jihomoravském kraji a ozývají se další kraje v ČR s myšlenkou vybudovat právě takové místo. Rodiny si tuto službu velice pochvalují, což je důvodem, proč síť i nadále rozšiřovat. Prohlédli jsme si centrální Family Point, FP v knihovně a typický FP na úřadě.

Ukázky Family Pointů:

Family Point na úřadu městské části

Family Point v knihovně

Family Point v centru volného času

Family Point v nemocnici

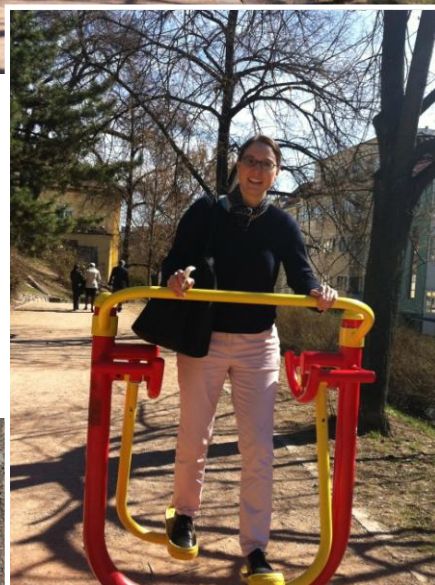
Centrální Family Point Josefská 1

logo FP

Prošli jsme vícegeneračním hřištěm na ul. Pellicova, které zahraniční hosty velice zaujalo. V Německu se také začíná se začleňováním posilovacích prvků pro starší generaci na hřištích, ale tamní uživatelé zatím nepřekonali ostych hřiště využívat. V Brně se tato hřiště postupně rozšiřují.

*zleva:
Eva Sanders, Lenka Vaverková,
Robert Kudělka, Martina Laun*

Představení prorodinných aktivit na Odboru zdraví Magistrátu města Brna

Odpolední blok patřil prezentacím zaměřeným na rodinnou politiku města Brna a bydlení přátelské dětem. Vedoucí Odboru zdraví MMB MUDr. Zora Prosková všechny přítomné oficiálně přivítala a seznámila s činností odboru v oblasti podpory rodiny.

Prezentace č. 1:

Lenka Vaverková, Koncepce rodinné politiky města Brna

- Referent pro rodinu na Odboru zdraví MMB. Hlavním úkolem je naplňovat Koncepci rodinné politiky města Brna a dělat taková opatření, abychom se v Brně co nejvíce přiblížili potřebám rodin a naplňovali ideu, že Brno je město pro rodiny. V této oblasti hodně spolupracujeme s neziskovými organizacemi, které nabízejí služby rodinám a mapujeme jejich aktivity.
- Brno se podporou rodin zabývá od roku 2007, kdy vznikl Poradní sbor pro rodinu a podpora rodin se stala součástí programového prohlášení Rady města Brna. Ráda bych poznamenala, že pokud mluvím o podpoře rodin, myslím tím běžné, zdravé rodiny, ne rodiny sociálně slabé či zasažené nějakou patologií. Těm se většinou věnují zařízení, která podléhají zákonu o sociálních službách. ČR se obecně potýká s nízkou porodností a vysokou rozvodovostí a tak je potřeba rodinám věnovat pozornost.
- Poradní sbor pro rodinu je tým lidí, který se schází jednou měsíčně a skládá se ze 12 odborníků, ať už jsou to zástupci rodinných center, úředníci, dále zástupce seniorů, manželské a rodinné poradny, zástupce sdružení pěstounských rodin a další. Úkolem poradního sboru je iniciovat diskuzi o potřebách rodin a podnikat takové kroky, aby se rodinám v Brně dobře žilo a usazovaly se zde. Jako referent pro rodinu vykonávám funkci tajemníka poradního sboru pro rodinu, mám tak na starosti organizační záležitosti a dále plním úkoly, které ze setkání sboru vyplývají.
- Odbor zdraví, který je garantem realizace rodinné politiky města, se zabývá rodinnou politikou systematicky a koncepčně od roku 2008, kdy zde bylo vytvořeno právě místo referenta pro rodinu a vznikla i Koncepce rodinné politiky města Brna. Oblasti podpory rodiny dle koncepce jsou: 1. Komunikace s rodinami, 2. Služby pro rodiny, 3. Slučitelnost rodiny a zaměstnání, 4. Městský prostor přátelský rodinám, 5. Monitoring situace rodin v Brně, 6. Spolupráce a výměna zkušeností mezi městem Brnem a jinými městy, 7. Finanční podpora, 8. Přímá podpora rodin, 9. Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky. Ráda bych zmínila několik již realizovaných aktivit, které se o koncepci opírají.
- Při naší činnosti vycházíme z přesvědčení, že je potřeba nabízet rodinám služby a to zejména rodinám s dětmi. Zaměřujeme se tedy na preventivní služby jako je široká nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež, vzdělávacích aktivit, hlídacích služeb, zabýváme se otázkou sladění rodinného a pracovního života a účastníme se kulatých stolů na různá témata, která se rodin dotýkají.
- Jednáme s neziskovými organizacemi, které tyto služby pro rodiny poskytují a právě těm poskytujeme dotace na projekty v oblasti podpory rodiny. Většinou finančně podpoříme necelých 30 projektů/ročně.
- Každým rokem vyhotovujeme Akční plán prorodinných aktivit, který je odrazem naplňování Koncepce rodinné politiky města.
- Vzhledem k tomu, že Brno velice aktivně přistupuje k vytváření optimálních podmínek pro rodiny ve městě, získalo v roce 2008 titul „Obec přátelská rodině“, který každým rokem uděluje MPSV.
- Za výhru v soutěži jsme mohli rozšířit naše služby pro rodiny a vytvořili jsme síť 21 Family Pointů, míst přátelských rodině a to ve spolupráci s Centrem pro rodinu a sociální péči, které je nositelem této myšlenky. Jedná se o bezbariérová místa, kde se nachází přebalovací koutek, místo pro nakrmení dítěte, hrací plocha, ale hlavně zde rodiče naleznou spoustu informací formou letáků a dalších tiskovin. Family Pointy jsou umístěny na některých úřadech městských částí, v knihovnách, prorodinných organizacích, ale i v nemocnici. K dnešnímu dni je v Brně již 28 Family Pointů.
- Vytvořili jsme webové stránky, které informují o opatřeních, které Brno realizuje na podporu rodiny, jsou zde informace o projektech, ve kterých je Brno partnerem, seznam organizací a služeb pro rodiny s dětmi, těhotné ženy, ale i seniory. Díky těmto stránkám se na nás často obrací veřejnost s nejrůznějšími dotazy a mým úkolem je pak nasměrovat je a poskytnout kontakt na osoby kompetentní k řešení jejich dotazu.
- V minulém roce se nám podařilo vydat „Katalog prorodinných organizací a služeb ve městě Brně“, o který je velký zájem a který se chystáme letos aktualizovat. Rodiče zde naleznou kompletní seznam rodinných a mateřských center, klubů maminek, center volného času, seznam dětských hřišť, hlídacích služeb, předporodních kurzů, ale i klubů pro seniory a dále i restaurace s dětskými

koutky a dětské kavárny, které se nám v Brně rozrůstají, stejně tak jako nekuřácké restaurace. V Brně tak máme cca 13 klubů maminek, 10 rodinných a mateřských center, 30 center volného času a domů dětí a mládeže včetně jejich poboček, 30 dalších prorodinných organizací, 30 klubů pro seniory, přes třicet miniškolek, které se zabývají hlídáním dětí a doplňují tak služby klasických mateřských školek, kde stále bojujeme s volnými místy pro tříleté děti. V oblasti mateřského školství pak spolupracujeme s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy.

- Dále jednáme například s Dopravním podnikem města Brna a snažíme se rozšířit služby v dopravě pro rodiny s dětmi a co nejvíce zjednodušit cestování nejen maminkám s kočárkem, ale i seniorům a imobilním spoluobčanům.
- Pořádáme konference - letos se Brno hlásí k Evropskému roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity a už na měsíc červen chystáme konferenci s názvem „Rodina spojuje generace“. Na konferenci vystoupí jak odborníci z oblasti sociologie a psychologie, tak zástupci organizací, které svými aktivitami dokazují, že stárí se dá prožít plnohodnotně a smyslně. V rámci konference proběhne také výstava výtvarných prací dětí do 15-ti let, které se zúčastnily celorepublikové soutěže „Šťastné stárí očima dětí“.
- Vydali jsme už několik tiskovin pro brněnské rodiny. V měsíci květnu umísťujeme plakáty s rodinnou tematikou a odkazem na náš web do city – light vitrín na zastávkách a veřejně přístupných místech. Tím chceme vyzdvihnout důležitost funkce rodiny a právě při příležitosti mezinárodního dne rodin v měsíci květnu je to nejvhodnější příležitost.
- Brno je členem mezinárodní sítě měst „Cities for Children“. Díky působnosti v pracovní skupině č. 4 Work-Life Balance jsme ve spolupráci s Národním centrem pro rodinu vydali brožuru Nesnadné neznamená nemožné, která pojednává o flexibilních pracovních úvazcích a alternativních formách zaměstnávání. Je průvodcem pečujících rodičů možnostmi na trhu práce a je možné se zde dočíst o zkušenostech rodičů, kteří využívají právě flexibilní a alternativní formy zaměstnání. Dalo by se říci, že brožura na jednu stranu apeluje i na zaměstnavatele, aby umožnili matkám na rodičovské dovolené a pečujícím rodičům pracovat alespoň na částečný úvazek, či jim nabídli i jiné formy pracovních příležitostí. V této oblasti jako stát máme stále velké rezervy, neboť na pečující matku není často pohlíženo jako na plnohodnotného pracovníka, ale jako na člověka, který si sebou do zaměstnání přináší i spoustu starostí o dítě. A to jen proto, že častěji řeší péči o dítě v době jeho nemoci, v době své výdělečné činnosti apod. A to je ještě stále u nás vnímáno negativně. A jelikož si v podmínkách ČR uvědomujeme, že takto je to špatně, tak se začaly u nás realizovat audity rodina a zaměstnání (více k auditu v prezentaci E. Rossi).
- Rádi bychom také nastartovali proces setkávání zástupců městských částí a jejich prorodinných organizací s veřejností, protože se domníváme, že je velice důležité, aby docházelo k interakci mezi představiteli obce či městské části a jejími obyvateli a diskutovalo se o věcech, které je potřeba změnit nebo naopak vyzdvihnout kladné stránky.
- Hlavními prioritami rodinné politiky města Brna tedy jsou:
Průřezovost - Rodinná politika města se dotýká různých oblastí, které ovlivňují život rodin.
Koncepčnost - Realizace rodinné politiky nesmí probíhat nahodile, ale na základě zpracované Koncepce rodinné politiky města Brna.
Spolupráce - Je velice důležité navázání kontaktů s nestátními neziskovými a jinými organizacemi v obci, které přímo pracují s rodinami a nabízejí jim podpůrné programy. Spolupráce státního a nestátního sektoru je potřebná pro rozvoj prorodinného prostředí v obci a celkově napomáhá komunikaci města/úřadu s rodinami.
Zmínka na závěr: koncem minulého roku Odbor zdraví MMB obdržel od Sítě mateřských center certifikát "Společnost přátelská rodině".

zleva: Martina Laun, Doris Reinecke, Eva Sanders, Hana Humpolíková, Lenka Vavřková

Prezentace č.2:

Eva Rossi, Audit rodina & zaměstnání

- Odborný referent na Odboru zdraví MMB. Prioritní oblastí náplně práce je bezbariérovost. Je koordinátorem projektů, u kterých je město Brno partnerem: Family Point, Anima +CZ → Audit rodina & zaměstnání.
- V roce 2009 se MMB zapojil jako partner do projektu ANIMA PLUS CZ do klíčové aktivity Audit rodina & zaměstnání. Jednalo se o pilotní projekt převzatý z Německa a Rakouska a modifikovaný na podmínky České republiky.
- Magistrát města Brna zaměstnává 1.198 lidí, z toho cca 75% žen a motivací pro realizaci Audit rodina & zaměstnání bylo především navázání na rodinnou politiku města Brna a zlepšení image úřadu jako zaměstnavatele přátelského rodinám.
- Audit rodina & zaměstnání hodnotí celý komplex opatření, kterými zaměstnavatel vytváří prorodinné klima ve svém podniku. Klíčovou součástí auditního procesu je také naplánování a realizace dalších takových opatření. Cílem auditu je napomáhat slučitelnosti zaměstnání a rodiny a zároveň zvyšovat efektivitu práce v podniku. Je prokazatelné, že takto budované prorodinné klima v organizaci významně přispívá nejen k růstu produktivity práce, ale buduje i prestiž podniku navenek.
- Magistrát města Brna vytvořil po revizi stávajících prorodinných opatření plán realizace dalších opatření na základě společné práce speciálně vytvořeného projektového týmu pod odborným vedením Národního centra pro rodinu, které nostrifikovalo kompletní dokumentaci k provedení auditního řízení. Udělením tzv. základního certifikátu Audit rodina & zaměstnání skončila první fáze auditu.
- Po převzetí základního certifikátu započalo 12-ti měsíční období, během kterého jsme postupně začali zavádět navržená opatření do praxe. Jakmile tato fáze uplyne, provede hodnotitel zhodnocení a posoudí, do jaké míry se podařilo daná opatření zrealizovat. Pokud bude snaha úspěšná, obdrží MMB tzv. plný certifikát Audit rodina & zaměstnání.
- V současnosti projekt zaštitilo Ministerstvo práce a sociálních věcí a podporuje podniky a organizace v tomto projektu.
- Mezi navržená a realizovaná opatření patří např.:
 - vytvoření intranetové stránky pro zaměstnance a jejich rodiny
 - vytvoření sítě pověřených pracovníků na jednotlivých pracovištích (odborech)
 - zakotvení prorodinných aktivit v kolektivní smlouvě
 - doplnění Adaptační přípravy o prorodinná opatření při návratu zaměstnanců z MD/RD
 - podpora setkávání zaměstnanců s kolegyněmi a kolegy na MD/RD
 - nabídka školení pro rodiče na MD/RD
 - pozornost pro děti zaměstnanců při narození
 - umožnění alternativních forem zaměstnávání: zkrácené úvazky, práce z domu, sdílené úvazky, úpravy pracovní doby
- Mezi další plánovaná opatření patří:
 - nabídka pojištění pro zaměstnance
 - snaha o vytvoření MŠ pro zaměstnance popř. vytvoření dětských skupin
 - snaha o vytvoření míst s volným přístupem na internet

zleva: Eva Rossi, Hana Humpolíková

Hana Humpolíková, Kultura bydlení v ČR/ Bydlení přátelské dětem

- specialista na bydlení Odboru územního plánování a rozvoje

Vnímání architektury dětmi

- Děti patří mezi neopominutelné obyvatele a uživatele obytného prostředí. Abych mohla sama popřemýšlet o tom, co ovlivňuje děti při vnímání svého okolí – staveb – architektury, musela jsem si zavzpomínat na své dětství, jaké vazby či vjemy si vybavuji sama z dětství. Tato sebereflexe byla velmi zajímavá a poučná, proto budu ráda, když zkusíte nad těmito věcmi nyní pouvažovat se mnou, zda i vás napadne něco dalšího, co jsem já sama opomněla :

- identifikace se známým prostředím, pocit jistoty a sounáležitosti, pocit prostředí kam patřím
nejmenší děti - citlivě vnímají základní tvary a barvy, základní způsob jak rozpoznat a odlišit věci, rozpoznat obrázek, výjev, tj. co vyplývá z vjemových dispozic a možností osobnosti malého dítěte. Je báječné pro malé děti, že 100 % rozpoznají své rodiče, sourozence, své nejbližší. Netroufnu si specifikovat, od jakého věku malé dítě na 100 % rozezná dům kde bydlí. To by mohli lépe říci dětské psychologové, zda jsou v této problematice nějaké konkrétní údaje k dispozici. Ze zkušenosti mohu říct, že rodiče často při návratu domů z procházky musejí své cupitající ratolesti směřovat se slovy „toto není náš domeček, my bydlíme ještě dál“. Pamatuji, že dcera jako batole byla schopna jít ke každému stejně vypadajícímu vchodu na sídlišti. Nevím jak by jako malé dítě reagovala dnes po 17 letech, kdy i řada těchto sídlišť je velmi hezky upravena a domy jsou obarveny pestrou škálou barevných odstínů.

předškolní děti – vnímají objekty – výtvarné prvky drobné architektury, ozdoby, ornamentu, rozvoj kulturního citění, estetické vjemy z okolního prostředí. Důležité jsou interiéry - společné prostory objektů, děti tráví většinou čas v předškolních zařízeních, kde se odehrává v pracovní dny většina aktivního denního života – hry, zábava, kreslení, zpěv, drobná výtvarná činnost – dárečky výrobky z látek, papíru, vlny, sušených rostlin, atd., hudebně-dramatická pásma – besídky pro rodiče. Percepce vjemů z tohoto prostředí má velký vliv na rozvoj vnímání umělecko-výtvarných hodnot u dětí proto jsou nebo by měly být školky vhodným prostředím pro estetické formování osobnosti dětí.

starší děti – dokáží odlišit nové, hezké, udržované, reprezentativní prostředí pro bydlení od nepřívětivých lokali, zón; vnímají nepořádek, špínu, útulnost, jsou schopni ocenit funkčnost řešení staveb, detail řešení, rozlišit materiály – přírodní jako dřevo, keramika, pálené stavební prvky cihelné, umělé – plast, betonové prefabrikáty, (teplé, studené ve vnímání)

mládež – kromě těchto vjemů hraje důležitou roli, že jsou schopni pozitivní identifikací s hezkým prostředím udržovat svá teritoria, „bránit je“ nedochází k vandalismu, sprejerství, ničení společného venkovního prostoru, hřišť laviček, košů, oplocení. Své obytné území berou jako míru prestiže osobnosti, na druhou stranu jsou schopni si uvědomit finance vynakládané rodiči za bydlení. Pokud je zatížen rodinný rozpočet případnými splátkami úvěrů na pořízení bydlení, jde o určité uvědomění, vztahu mám hezké bydlení – za jakou cenu/za jaké omezení rodinného rozpočtu – ale jsem rád, kde vyrůstám, je to pro mě důležité. Stejně tak jsou schopny si uvědomit, že finanční možnosti rodičů neumožňují pořídit si byt v lepším prostředí, novém domě,...Tudíž tyto děti už mají schopnost do jisté míry vnímat sociální „zařazení“ ve vazbě na ekonomické podmínky rodiny, i když zatím sami neznají cenu práce.

- Pozitivní ohlasy byly v Novém Lískovci, když započala intenzivní regenerace poměrně hustě zastavěného sídliště, domy se vyloupily z běžné uniformní šedi, v anketách právě děti a mládež pozitivně hodnotila, že „sídlíště je hezké“.
- Rodina a harmonické rodinné prostředí, fungující vztahy v rodině jsou základem pro vyrovnaný vývoj dětí a formování jejich osobnosti do období dospělosti. Je zbytečné vést polemiku na téma, zda materiální hodnoty – při našem zaměření – mějme na mysli obytné zázemí v podobě nadstandardních či luxusních bytů, rodinných domů a jejich vybavení a zázemí (bazény, sauny, posilovny) mohou dětem, mládeži nahradit zpretrhané či nefungující vztahy v rámci rodiny, nejbližšími rodinnými příslušníky. Naopak příjemné prostředí, pěkný vzhled staveb pro bydlení může rozhodně doplnit či suplovat nedostatečné materiální zázemí v rodině – ve smyslu děti se nestydí za prostředí, kde bydlí. Dokáží vnímat rozdíly mezi vrstevníky dané finančními možnostmi svých rodičů, přesto se cítí spokojené, pokud vyrůstají v pěkném upraveném obytném prostředí. Sama mohu potvrdit své osobní vjemy, pokud někdo ze spolužáků bydlel v neopraveném oprýskaném činžovním domě, vnímala jsem toto prostředí jako odpudivé a přesto jsem neznala, jaké jsou jejich byty uvnitř. Paradoxně se jednalo mnohdy o architekturu s velmi zdobnou fasádou, která viděno okem dítěte nebyla rozpoznatelná pro svůj neudržovaný stav. Dnes je řada těchto domů (architektura z přelomu 19. a 20. století, která vznikala v návaznosti na historické jádro)

s opravenými fasádami s bohatou plastickou či figurální výzdobou, po výměně oken, dveří výkladní skříní městských ulic – příklad ul. Veverří, Jiráskova, Veletržní.

Stručný souhrn vývoje bydlení a nové trendy

- Po dlouhé éře od poloviny 60. let dokonce 80. let probíhala nová bytová výstavba ve formě panelových sídlišť.
- Po otevření tržní formy výstavby se začíná s výstavbou řady nových komplexů – obytných čtvrtí. Touha po alternativě vůči panelové výstavbě spojená s nedostatkem bytů otevřela prostor pro řadu developerských projektů, které pokračují i nadále, sice v ne tak intenzivní formě, jelikož nabídka začíná pomalu převládat nad poptávkou. Nicméně se dostáváme do fáze, kdy při výběru a koupi bydlení začíná hrát kromě lokality roli, dispozičního řešení vlastních bytů i kvalita řešení projektu jako celku včetně okolního venkovního pobytového prostranství. Lidé si vybírají, do jakého prostředí se chtějí nastěhovat, je pro ně důležité, kde budou vyrůstat jejich děti.
- Další formou intenzivní nové výstavby bydlení je individuální rodinná výstavba formou rezidenčních čtvrtí, která se stala velmi vyhledávanou a upřednostňovanou zejména v okamžiku, kdy malý řadový RD (1 NP a podkroví) na vlastním malém pozemku (250-300 m²) byl cenově srovnatelný s bytem o stejné užité ploše. Jak rezidenční výstavní čtvrti movitých obyvatel, tak tyto kolonie rodinné výstavby nejsou předmětem našeho hlavního zájmu, kde si pobytové zázemí a okolní prostředí vytváří na vlastním pozemku sami majitelé.
- Samostatnou kapitolou je tzv. revitalizace sídlišť a modernizace panelových objektů, která díky řadě dotačních programů (program Panel, zelená úsporám) umožnil vlastníkům (družstva, obce) generální opravy objektů a jak se říká i polidštění uniformní socialistické výstavby. V tomto typu výstavby bydlí v ČR téměř 40 % obyvatel. Jsou – po zateplení, modernizaci objektů (výtahy, rozvody instalací, okna, nové lodžie, balkony) většinou spokojeni v prostředí kde žijí a díky dobré lokalitě ve vazbě na přírodní prostředí, kvalitní občanskou vybavenost spokojeni s místem bydliště.

- Zde se podíváme na pár příkladů modernizace brněnských sídlišť, vidíme kontrast původní a opravené stavby, takže si můžeme uvědomit, jak se vzhled panelových objektů změnil oproti jeho ryzí betonové formě. Řada této rozvolněné sídlištní výstavby umožnila doplnit či opravit původní hřiště o moderní vybavení pro veškeré věkové kategorie dětí, proto jsou sídliště i nadále atraktivní pro bydlení rodin s dětmi – nabízí totiž velmi dobrý komfort bydlení za přijatelnou cenu. Důležitým hlediskem je i vzrostlá zeleň, tedy přírodní prostředí. Další z proměn je oprava a modernizace starších obytných domů, dnes jak v soukromých rukou, tak v majetku měst a obcí.

- Provádějí se také nástavby objektů - využití půdních prostor objektů pro bydlení formou vestavby.
- Fond bytové výstavby – privatizace obecního bytového fondu s návratností až 40 % kupní ceny při prokázání nákladů do 3 let od prodeje. Z fondu se hradí výdaje původnímu kupujícímu po prokázání vynaložených nákladů na opravy pláště domu, inženýrských sítí, střechy, nosné konstrukce nebo na odstranění zemní vlhkosti. Fond rozvoje bydlení města Brna –na opravy a modernizace stávajícího bytového fondu pro MČ i soukromé subjekty–občané.

Problematika MŠ

- Jak jsem už zmínila u rozboru „vnímání“ předškolních dětí, je prostředí MŠ velmi podstatným elementem pro jejich formování s ohledem na čas, který tam tráví. Pokud ráno rozespalé děti směřují do svých mateřinek musí, měli by se tam v první řadě těšit už z toho důvodu, že je jim prostředí objektu příjemné už když je vidí po cestě.
- Sama jsem absolvovala – mohu-li to tak říci – sídlištní mateřskou školu (70-80. léta), která se v ničem nelišila od ostatním unifikovaných modulových staveb MŠ. Přesto to pro mě byla příjemná 3 léta a ráda na ně vzpomínám a velkým pozitivem jsou vlastní školkové velké zahrady pro volný pobyt dětí venku, zejména v létě. Docela dětem závidím dnešní opravené barevné školky, které jsou jedinečné ne tvarem a formou architektury, ale barevným pojetím fasády.

Opravené objekty MŠ v rámci Brna jsou pro děti nezaměnitelné a jedinečné ve vazbě „já a moje školka“.

Ne všechny objekty jsou v tomto stavu, přesto každý další opravený je pro vytvoření příznivého prostředí důležitý.

- Alternativou pro současnou nedostatečnou kapacitu míst v MŠ je realizace MŠ v Brně- Ořešíně, modulová stavba smontovaná z kontejnerů, tzv.UNImo buněk. Školka plní účel a řeší problém zaměstnaných rodičů kam s předškolními dětmi. Názor na takovéto řešení si udělejte sami, je to věcí individuálního posouzení, jen připomenu, že děti tráví běžně v MŠ 7-8 hodin v pracovních dnech. Devizou tohoto území je okamžitá návaznost na les, rybník, přírodu, což je velkou devizou této MČ z hlediska její atraktivity pro individuální formu bydlení v RD.

Foto – kontejnerová MŠ Brno-Ořešín

Proměny a obnova veřejných prostranství

- Neopominutelným prostředím pro děti je bezesporu okolí, prostranství, kde mohou trávit volný čas, kde si mohou hrát jak nejmenší děti, tak starší. Bydlení v BD většinou neumožňuje přímý rekreaci na venkovním pozemku, který navazuje na prostory bytu, jak je tomu u rodinných domů. Určitou náhradou jsou terasy, kde je možné umístit např. hrací prvky pro nejmenší (vlastní mobilní pískoviště, plastové skluzavky, malé nafukovací bazény, atd., vytvořit si iluzi zahradního posezení v zeleni. Jde o určitou kvalitu pobytového prostředí v návaznosti na obytný prostor, děti si tzv. hrají na svém, naopak izoluje děti od okolního světa, od kontaktů s ostatními dětmi na veřejných hracích plochách, nenutí rodiče jít s dětmi ven. Velmi důležitým faktorem pro rozvoj dítěte je navazování kontaktů s vrstevníky, vzájemná komunikace, kolektivní sdílení společného teritoria vede k respektování se navzájem.

- Jsem ráda, že se vzhled a vybavení dětských hřišť mění a podařilo se řadu nových hřišť vybudovat, staré přebudovat. Původní betonové a kovové konstrukce nahradit dřevěným materiálem, lanovými průlezkami, houpacími prvky na pružinách pro nejmenší.
- Velmi kladně hodnotím bytovou výstavbu, která má v rámci svých venkovních prostor vymezeny a zrealizovány dětská hřiště, která jsou v kontaktu se známým prostředím, jak vnímají malé děti své bezprostřední okolí. Uplatňují se např., v Žebětíně v tzv. polosoukromých prostorách bytových domů, která vznikají uvnitř zástavby, přitom oddělena od veřejného uličního prostoru. Důležitá je možnost vizuálního kontaktu na větší děti a kontrola, že jsou v na hřišti v pořádku.

vzpomínka na původní dětská hřiště

dnešní podoba hřišť

Prezentace č. 4:

Hana Humpolíková, Projekty bytových domů s inovativními prvky architektury

- specialista na bydlení Odboru územního plánování a rozvoje
- Prezentace je zaměřena na ukázkou nové výstavby ve městě Brně s komentářem, zda se jedná o zdařilé projekty a dá se mluvit o architektuře či bydlení příznivému dětem.

Výběr z fotodokumentace nových obytných souborů, kde bylo na děti a zelené plochy kolem domů myšleno:

Mezi nově vzniklý obytný soubor byly začleněny herní prvky, což jistě ocení nejen děti, ale i rodiče.

Mnoho projektů je realizováno s ohledem na vozový park rodin.

U většiny projektů je třeba vyzdvihnout rozmanité barevné provedení, které děti vnímají.

27. března 2012

Firemní školka společnosti Arch.Design, s.r.o.

Tato miniškolka funguje od roku 2009 a je úžasným příkladem dobré praxe v oblasti slučitelnosti rodiny a zaměstnání ve městě Brně. Více informací v prezentaci společnosti:

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PROJEKT
FIREMNÍ
MINIŠKOLKA

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Představení projektu Firemní miniškolky
společnosti Arch.Design

- Kdo miniškolku vybudoval?

Projekčně-architektonická společnost Arch.Design působí v Brně již patnáct let. V jejích ateliérech byla vyprojektována řada významných brněnských staveb. Mezi nejznámější patří pavilony V a P v areálu brněnského výstaviště, M-Palác v Heršpické ulici, budova IBC na Příkopě nebo administrativní budova Avriopoint v Žabovřeskách.

Představení projektu Firemní miniškoly společnosti Arch.Design

- Kde miniškola sídlí?

Právě Avriopoint je novým sídlem společnosti Arch.Design. Již při jeho projektování se počítalo s prostorem pro firemní školku. A díky dotaci z Evropského sociálního fondu a Ministerstva práce a sociálních věcí opravdu funguje a od října loňského roku ji mohou navštěvovat děti zaměstnanců Arch.Designu.

Představení projektu Firemní miniškoly společnosti Arch.Design

- Proč firemní miniškola?

Školka je dalším benefitem, který Arch.Design nabízí svým zaměstnancům v rámci sociálního programu. Další podporou rodičů jsou zkrácené úvazky. Stavařky a architektky mají jedinečnou možnost skloubit náročné zaměstnání s péčí o dítě, aniž by musely dělat kompromisy.

Představení projektu Firemní miniškolky společnosti Arch.Design

A co děti?

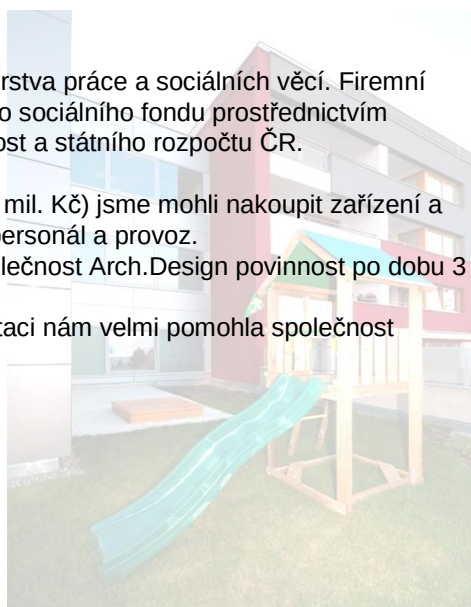
Mají si kde hrát... Opravdu není to školka ledajaká. Kromě nápaditého interiéru a přilehlé terasy s prolézačkami a pískovištěm nabízí malým dětem individuální péči učitelky MŠ a zdravotní sestry. Do školky tedy mohou chodit děti bez věkového omezení.

Financování a příprava projektu Firemní miniškolky společnosti Arch.Design

Projekt vznikl za podpory Evropské unie a Ministerstva práce a sociálních věcí. Firemní miniškolka je financována z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Díky grantovému financování (dotace ve výši 2, 8 mil. Kč) jsme mohli nakoupit zařízení a vybavení a po dobu dvou let zajistit kvalifikovaný personál a provoz. Po vyčerpání finanční dotace (2roky) má naše společnost Arch.Design povinnost po dobu 3 let provozovat miniškolku na vlastní náklady. Příprava projektu trvala jeden rok a s žádostí o dotaci nám velmi pomohla společnost Economy Rating.

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PROJEKT
FIREMNÍ
MINIŠKOLKA

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Výuka a péče

- Péči zajišťuje kvalifikovaný personál, který se věnuje malému počtu dětí. O děti celodenně pečují zdravotní sestra a paní učitelka MŠ, obě se zkušenostmi v práci s předškolními dětmi.
- V miniškolce může být současně 5 dětí. Což také vyhovuje rodičům, převážně maminkám na mateřské dovolené, které zatím nechtějí dávat své děti do školky po celý týden, ale jen občas.
- Přestože se jedná o individuální výchovu a péči, programová náplň v miniškolce je srovnatelná s rámcovým programem předškolního vzdělávání. Děti si zde nejen hrají, ale je jim zajištěna i kvalitní výuka - od základního poznávání až po přípravu do školních lavic.
- Vyučuje se zde i anglický jazyk. Pečovatelky se dětem věnují vždy s ohledem na jejich věk a fyzickou i mentální vyspělost.
- Třída je vybavena nejen hračkami, podnětnými hrami, ale i počítačem, který děti mohou využívat.
- Kromě standardní výuky a náplně předškolní výchovy mají děti mnoho aktivit mimo učební plán.

Cannis terapie

- Přímou ve školce měly děti možnost seznámit se psy a kromě mazlení se také naučit základní péči o čtyřnohé kamarády.

Mikuláš a jiné svátky

Karneval

Děti se převlékly do krásných masek, které jim nachystali rodiče a podnikly dobrodružnou výpravu za pokladem po firmě. Zapojili jsme do hry i další zaměstnance firmy a moc se to všem líbilo. Poklad jsme nakonec opravdu našli!

Pozitiva a negativa miniškoly

Pozitiva:

Přítomnost malých dětí přímo ve firmě vytváří přátelské a pozitivní prostředí.

Rodiče mohou kdykoliv zkontrolovat svoje dítě a odpadají stresové situace se zpožděným vyzvedáváním dětí ze školek vzdálených od pracoviště rodičů.

Vytváří se přirozeně, loajální vztah zaměstnanec – zaměstnavatel.

Pozitiva a negativa miniškoly

Negativa:

Jediným negativem, které bylo dosud zaznamenáno, byly typově různorodé svačiny a obědy, které si děti nosí z domu ke konzumaci. Celý problém vyřešily paní učitelka a zdravotní setra sestavením týdenního jídelníčku tak, aby všechny děti měly stejné jídlo a navzájem si ho nezáviděly.

Pozn. na závěr: Společnost Arch.Design zaměstnává cca 100 zaměstnanců. Z pohledu manažerky by kapacita školky mohla být dvojnásobná, aby pokryla potřeby všech rodičů. Věkové složení dětí bývá v rozmezí 1-7 let s tím, že mladší děti bývají jen na krátkodobý pobyt. Denní režim je stejný jako v běžné MŠ. Velkou výhodou je přizpůsobení začátku a konce provozní doby potřebám zaměstnaných rodičů (dle služebních cest apod.).

Rodiče do denního programu školky nijak nezasahují. Nevýhodou je, že typy těchto školek nejsou stále podporovány státem – zaměstnavatelům nejsou poskytovány žádné úlevy. Je to škoda, neboť v době, kdy se potýkáme s nedostatkem volných míst v MŠ je firemní školka určitým řešením, ale zaměstnavatelům chybí právě ta zmíněná motivace. Pozn. V Německu jsou tyto školky pravidelně podporovány státem. Firemní školky zde zakládají převážně mezinárodní společnosti.

V době naší návštěvy panovala ve třídě veselá nálada.

Na terase miniškolky, kde se nachází věž se skluzavkou a pískoviště, jsme diskutovaly o přínosech školičky.

*zleva:
Lenka Vaverková
Martina Hoffová, marketingová manažerka
Arch.Design,s.r.o.
Eva Rossi*

V zahraničí jsou takovéto miniškolky při firmách běžné, ale jedná se spíše o hlídání dětí, kdy z finančních důvodů o děti pečují nekvalifikovaný personál. V Německu není povinnost navštěvovat MŠ, ale děti mají právo chodit do školky (povinnost jen posl. rok před ZŠ). Ve Švýcarsku mají dostatek míst pro předškolní děti, ty mají povinnost chodit do MŠ od 4 let věku, do té doby jsou v jeslích.

*uprostřed:
Martina Laun, Eva Sanders, Doris Reinecke*

Prohlídka typického sídliště v Brně

Další exkurzi jsme pojali jako praktickou ukázkou bydlení většiny rodin ve městě Brně. Prošli jsme novou výstavbou a původním sídlištěm jedné z brněnských městských částí. Prohlédli jsme si okolí a zhodnotili, zda bylo vytvářené s ohledem na potřeby rodin s dětmi. Je chvályhodné, že v části nově vybudovaných bytových domů byla postavena i nová mateřská škola a dům s pečovatelskou službou, ale prozatím žádné hrací plochy pro děti. Oproti tomu původní zástavba disponovala několika dětskými hřišti, veřejně přístupnými sportovišti, skateparkem a školkami. Bylo zde i vzdušnější rozmístění domů a více volných travnatých ploch. U většiny developerských projektů jsou bohužel zelené plochy kolem domů potlačovány na úkor parkovacích míst pro automobily. V Brně se téměř nebudují podzemní parkoviště.

Chovánek – Dětské centrum rodinného typu

Na závěr jsme navštívili nové prostory Dětského centra Brno na ul. Vejrostova taktéž v Bystřici. Chovánek – dětské centrum rodinného typu byl slavnostně otevřen pár dní před naší návštěvou, takže na své malé obyvatele čekal každým dnem. Budova Chovátku, který je zdravotnickým zařízením, je unikátní zejména svým funkčním zaměřením. Zajišťuje výkon péče o děti bez domova od narození do 18 let věku a poskytuje azyl matkám s dětmi v krizových životních situacích. To vše v prostředí, které je velice blízké životu běžných rodin. Péči o děti totiž zajišťují zdravotní sestry v jedenácti bytech 3+kk a chod těchto malých domácností simuluje běžný rodinný život. Činnosti jako praní prádla a vaření obědů probíhá centrálně, takže „tety“ (jak děti svým pečovatelkám říkají) mají dostatek času se dětem věnovat. Svým zaměřením se jedná o první novostavbu tohoto typu v ČR a znamená průlom v poskytování institucionální péče ohroženým dětem formou rodinného bydlení.

Atrium tvořené pavilony poskytuje výhled na okolní zeleň a panorama Brněnské přehrady. K trávení volného času dětem slouží prostorná zahrada, tělocvična a několik heren s různým zaměřením. Jelikož je zde pečováno o děti různého věku s různými potřebami, je v areálu kladen důraz na variabilitu prostor. V atriu jsou herní prvky, lavičky a in-line dráha, na zahradě pak altánek, lavičky, mlhoviště, basketbalové koše a herní prvky. Na pozemku jsou i vyhrazené záhonky pro zahrádkářské experimenty dětí.

Kromě bytů a volnočasových zařízení je zde i zdravotní úsek, ve kterém se o kojence a děti se zdravotním postižením postará odborný zdravotnický personál. Doplňkovou službou dětského centra je i pomoc matkám s dětmi nebo matkám před porodem, které se ocitnou v tíživé životní situaci. K tomuto účelu jsou v areálu vybudovány 4 garsonky. Ty budou využívány i pro ubytování adoptivních rodičů, kteří museli dříve při seznamování s dětmi přespávat v hotelu.

Vyhodnocení setkání pracovní skupiny a další doporučení

Dvoudenní setkání jsme ukončili evaluací v Chovátku. Odpověděli jsme si na níže uvedené otázky a dále zhodnotili zjištěné skutečnosti:

- ***Jak by měla architektura přátelské dětem vypadat?***
 - originalita architektonického řešení, odlišení se od další nové výstavby, jedinečnost vzhledu, nápadité řešení staveb a jejich uspořádání, které navodí pocit neopakovatelného prostředí, nikoliv uniformitu a podobnost lokalit mezi sebou
 - použití barev, nápaditost a jedinečnost barevné kombinace, neznamená ovšem změt' výrazných barev bez výrazu jako celku. Pak se na horizontu, na podkladu krajiny, vytváří barevný výsledek lidské tvořivosti.
 - použití materiálů, dřevo na oknech je příjemnější než plast; kámen, pálený materiál na zpevněných plochách, zídkách, v okolí vstupních prostor a ve venkovním parteru je příjemnější než beton;
 - věnovat pozornost vstupní části domu, řešení přístupu - přehledný, nestísněný. Oživit vstup pomůže řešení detailu, barevnost, plastický prvek na fasádě.
 - objekt jako celek se vnímá z dálkových pohledů, pokud se blížíme ke vstupu, naše zorné pole se zužuje a zaměřujeme se na bezprostřední prostor kolem vstupu, přístupové cesty – děti by mělo něco zaujmout, něco co bude jejich orientačním bodem. Cedulky s čísly popisnými a orientačními jsou pro ně uniformní.
 - uplatnit číslování domů na fasádě, barevný znak, symbol, v lepším případě plastický prvek ze základních geometrických tvarů
 - v rámci souboru každý dům odlišit prvkem, barvou, řešením vstupní části. V uniformním prostředí se děti lépe orientují pomocí barevných symbolů, které bohužel mnohdy nahrazují nasprejované znaky či nápisy na nových fasádách, pro malé děti to je záchytný orientační bod.
 - vyvarovat se řešení, kdy je vstup řešen jako zapuštěná sluje v přímé návaznosti na místo pro popelnice, není to příjemné na pohled ani zápachem (zapuštěné hluboké vstupy nepůsobí přívětivě na dospělého natož na děti)
 - vhodné řešení pro místo na odpadky je to, které působí jako prvek v rámci uličního prostoru
 - v nových lokalitách zcela chybí oddělené plochy pro pěší, jsou sdruženy s komunikacemi v režimu obytná zóna. Jde o pocitově nevymezené bezpečné území pro pohyb pěších, dětí. Za tmy, v zimních měsících už v pozdní odpoledne, je kumulace provozu zvláště nepříjemná. Vzhledem k nutnosti vymezit dostatečné kapacity parkování se okolí mění na vydlážděné plochy na úkor souvislých ploch zeleně v uličním prostoru.

- ***Jak by měla reagovat na změny ve společnosti?***
 - originalitou architektonického řešení
 - při výstavbě bytových objektů sociálního zaměření pro příjmové slabší skupiny či mladé rodiny (startovací byty) klást požadavky na uplatnění prvků, kterými dům se standardním vybavením bude po vnější stránce patřit mezi nápadité stavby, nikoliv unifikovaný vzhled.
 - příkladem, jak na změny ve společnosti zareagovala architektura jsou příklady kontejnerových MŠ, které řeší momentální nedostatečné kapacity pro předškolní děti
 - obecně společnost vždy reaguje na změny v architektonickém výrazu, pojetí staveb. Proto je přizpůsobování se architektury vyvoláno potřebou – funkcionalistické stavby bytových nájemních domů ve Francii 30. let měly poskytnout dostatečné kapacity pro malometrážní sociální bydlení.
- ***Je možné vytvořením nového prostoru zlepšit životní podmínky dětí s ohledem na socioekonomické postavení rodin?***
 - to co chybí v rodinném prostředí, může zajistit prostředí v okolí, prostředí společné v rámci dané lokality (vybudování dětských hřišť a sportovišť)
- ***Jak evropské obce vytvářejí susedství/městskou část přátelskou dětem?***
 - jde o iniciativu městských částí, které plánují obnovu rekonstrukce veřejných prostranství, opravy (zateplení, výměna oken) u MŠ, ZŠ, většinou s pomocí fondů EU. Dále plánují obnovu zeleně v uličním prostoru, vybavení parteru, lavičky.
 - z hlediska stavebního zákona má starosta možnost participace jako účastník v územním řízení (řízení o umístění stavby), kde má možnost hájit zájmy obce, městské části. Nemůže ovlivnit zásadní obsah projektu, má možnost požadovat upravit projekt a řešení vzhledem k veřejnému zájmu, neomezovat prostranství pro pohyb pěších, zachování průchodu, dotvoření uličního parteru, výsadbu zeleně. Starosta jako představitel samosprávy nemůže zasahovat do pravomocí dotčených orgánů státní správy, které každý takový projekt posuzují na základě zvláštních zákonů.
- ***Jak obecní úřady rozvíjí a plánují městské prostory a povzbuzují komunikaci mezi všemi občany nezávisle na věku, sociálním postavení a původu?***
 - úřady prezentují připravované projekty, záměry občanů a to prostřednictvím veřejných besed, dělají ankety a sbírají podněty ze strany občanů.
 - komunikace je rozvíjena díky pravidelným místním tradicím jako jsou např. krojované lidové slavnosti, slavnosti městské části s kulturním programem, kde se představují místní spolky, zájmové organizace volnočasového, kulturního a sportovního využití.
- ***Jak se města vyrovnávají s vysokými výzvami ekologické udržitelnosti, jestliže rozvíjejí strategie v oblasti infrastruktury a bydlení městských částí/susedství?***
 - Infrastruktura z pohledu stavebního zákona ČR zahrnuje i základní občanskou vybavenost a veřejná prostranství. Nabízí institut takzvané „plánovací smlouvy“, kterým se mohou obce zavázat v územním řízení povinností podílet se na vybudování veřejné infrastruktury (MŠ, hřiště, park,...) tj nezbytná zařízení pro fungování obytných celků z pohledu udržitelnosti lokálního významu. Komerční zařízení nejsou pro investora většinou problém, bez odezvy zůstávají právě doplňková zařízení, která jsou nákladná a nepřinášejí zisk a finanční zhodnocení. Vyplývá z toho neexistence veřejných pobytových prostranství, deficitu MŠ u nových obytných komplexů.

Každá z přítomných zahraničních účastnic se dále vyjádřila, co ji v Brně zaujalo či co by navrhla jako podnět k zamyšlení.

- + Paní Sanders ze Švýcarska velice oslovily Family Pointy, kdy se jedná o promyšlenou síť míst pro rodiny s dětmi, ke které se připojují i úřady. V zahraničí tato služba není běžná.
- + Paní Reinecke z Německa vyzdvihla kromě Family Pointů také činnost Poradního sboru pro rodinu. V Německu se schází v oblasti podpory rodiny podobný poradní orgán, ale u jednání je přítomné i vedení města a schůzky probíhají jen 2x ročně. A dále se velice zalíbila školička ve společnosti Arch.Design,s.r.o.
- + Paní Laun z Německa pochválila opět Family Pointy a dále prohlídku typického sídliště, změny ve výstavbě – revitalizaci sídlišť a vytváření hracích a sportovních ploch pro děti a mládež.
- Všechny tři výše uvedené účastnice se shodly, že zeleň je u nás potlačována na úkor parkovacích míst pro automobily. V zahraničí je běžné budovat parkoviště v podzemí a celkově se ustupuje od dvou a více aut v rodině. Je snaha více využívat městskou hromadnou dopravu a kola a tím tak prosazovat myšlenku „nemám auto → šetřím životní prostředí“. U nás jsou travnaté plochy často zastavěny zmíněným parkovištěm.
- Stejně tak dětských hřišť by mohlo být více a větších. Děti by měly mít možnost podílet se na vytváření hřišť a sportovišť, která jsou pro ně určená. V Německu často na daném projektu participuje právě městská část a rodiny. Když se naplánuje výstavba nějaké hrací plochy, rozmístí se v této zóně plakáty, které na skutečnost upozorňují a rodiny s dětmi mají možnost se podílet na návrhu hřiště a vyjádřit se. I při samotné realizaci se děti zapojují a jejich výtvar pak na hřišti zůstává (hřiště si pak více váží, neničí jej, zkrátka je jim velice blízké). Také se často hřiště budují na nerovném terénu, pracuje se s ním a hřiště se úmyslně modeluje podle něj, aby děti na hřišti více trénovaly koordinaci pohybů (studie v Německu prokázala, že mnohé děti trpí vadou chůze). Jako další námět k zamyšlení nám zahraniční návštěva předala myšlenku na vybudování dětského hřiště či nějaké hrací plochy pro děti přímo v centru města. Při prohlídce této části města si dámy povšimly, že žádné takové prostranství zde není. Touto myšlenkou se v Brně určitě budeme zabývat, neboť vyplynula i z ankety, kterou jsme zveřejnili v minulém roce.

ve Stuttgartu děti a teenageři pomáhají při vybudování nových hracích a sportovních ploch

